

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי ב' באלול תשע"ז | דף היומי בבלי: סנהדרין ל"ט.
דף היומי בהלכה: מסימן רנ"ב אמצע סעיף ב' הגה "ואם לא קצץ" עד סעיף ד'.
מוסר: פרק י' 'ועוד יש לבאר' עד 'ועל כן בעת שמקיים האדם'. | קנין חכמה הלימוד השבועי: 'השביעי' עד שער לשון הרע 'אמרו רז"ל כנסת ישראל'.

ענייני דינא

"כשאני קושר חזק את הסירה, למחרת הקשר רפוי והסירה במקומה עומדת"

את הקשרים, אבל כשאני קושר חזק את הסירה, למחרת הקשר רפוי והסירה במקומה עומדת. לעומת זאת אם אקשור את הסירה בצורה חלשה, הרוחות יפתחו את הקשר לחלוטין, ולבסוף לא תישאר לי סירה ויישבר מטה לחמנו. אמר הגה"צ ר' חצק'ל- עכשיו זה הימים שאפשר לקשור אותנו היטב להקב"ה בתפילה, סליחות, תורה ומעש"ט וזה יחזיק לכל השנה גם אם הקשר יתרופף חלילה בהמשך הזמן, אבל אם נהיה אדישים וחלשים כעת, מה יישאר לנו ומה יותר מאתנו אחרי הימים הנוראים?..

עלון 'השיבה', אלול תשע"ו, מתוך מאמרו של הגר"א גולדשטיין, ר"מ בישיבת 'היכל התורה' - ירושלים.

המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל היה אומר משל על ימי אלול ועשרת ימי תשובה: בעיר הנמל יפו, ישנו נמל של דייגים וכל אחד יש לו את הסירה שלו שבא הוא יוצא לדוג, לפעמים ליומיים או שלושה בתוך הים. והנה דייג אחד חוזר מעבודתו באמצע לילה של חורף וקשר את סירתו לעמוד הברזל האישי שלו בנמל.

כשהגיע מאוחר הביתה, שאלה אותו רעייתו מדוע איחרת כל כך לשוב? וענה לה, פשוט קשרתי הרבה זמן את הסירה ולכן התעכבתי. אמרה לו אשתו אינני מבינה הרי זה בין כה וכה לא עוזר כי הרוחות החזקות בנמל הפתוח מרופפות לבסוף את הקשרים. השיב לה בעלה: נכון שיש רוחות שמרופפות

הדף היומי בהלכה

האם מותר למסור עבודה לבעל מלאכה גוי שמודיע כי יעבוד בשבת?

בערב שבת. ואם ניתן לסיימה לפני שבת, מותר למסור לו את העבודה בערב שבת; ויתכן שמותר אף כשהגוי מצדו מודיע שיעבוד בשבת. ולדעת הרמ"א, עד ליום חמישי (כולל) מותר למסור כל עבודה שהיא, אף ללא סיכום על תשלום. [שו"ע רנב, ב, משנ"ב יח-יט, וביה"ל ד"ה אסור; ביאורים ומוספים דרשו, 14]

כפי שלמדנו, המוסר עבודה לבעל מלאכה גוי בקבלנות תמורת סכום קצוב מראש, רשאי למסור לו את המלאכה אף בערב שבת בסמוך לשקיעת החמה. אולם, אם לא סיכם עם הגוי מאומה בנוגע לתשלום - מותר למסור לו העבודה רק כאשר ניתן לסיימה לפני שבת, כגון: עבודה הנמשכת יומיים - לא תמסר

הדף היומי בהלכה

גוי העובד עבור ישראל בחינם האם ניתן לאפשר לו לעבוד בשבת?

נענה לכך - נחלקו הפוסקים אם דינו כנ"ל, או שדינו כעובד ללא שכר קצוב מראש, שאסור למסור לו מלאכה אלא כשיש אפשרות לסיימה לפני שבת. השולחן ערוך פוסק כדעת המקלים, ולמנהג בני אשכנז ראוי שיקצוב לו לפחות שכר מועט עבור העבודה. [שו"ע רנב, ב, ומשנ"ב טו ורכ]

גוי המציע לישראל לעבוד עבורו בחינם, נחשב הדבר כקבלנות תמורת סכום קצוב מראש, ומותר למסור לו עבודה אף כאשר אין שהות לסיימה לפני שבת, כנ"ל, כיון שאנו מניחים שהסיבה להצעה זו היא טובה מסוימת שהטיב עמו הישראל בעבר, וכיוצא בזה, והרי זה כאילו טובה זו היא השכר הקצוב עבור העבודה. אולם אם הישראל הוא זה שביקש מהגוי לעבוד עבורו בחינם, והגוי

כיצד צריך לנהוג מעביד שאחד מעובדיו הגויים עובד בשבת?

שהגוי עושה עבודה עבורו בחינם – צריך למחות בידו. ואם מדובר בעבודה שעובד הגוי כשכיר יום, אף אם אינו עושה את המלאכה בפני ישראל, אלא שסיפרו לישראל שהגוי עושה את המלאכה בשבת – צריך ללכת אליו ולמחות בידו. [שו"ע רנב, ב, משנ"ב כב, וביה"ל ד"ה ואם; וראה שם ד"ה בטובת, ושעה"צ יח]

המוסר עבודה לבעל מלאכה גוי, ובשבת עושה הגוי את המלאכה בפני ישראל – אם מדובר בעבודה שנמסרה בקבלנות בשכר קצוב מראש, אינו צריך למחות בידו. ויש אומרים שבכל עבודה שנמסרה בקבלנות ובשכר, אף שכר שאינו קצוב מראש – אינו צריך למחות בידו; אולם, אם העבודה נמסרה באופן שאסור למוסרה (ראה לעיל) – צריך למחות בידו. ולכל הדעות, אם מדובר בעבודה

מדוע אין זו גאוה לומר: "כשם שמקדישים אותו בשמי מרום"?

נוראה, "חלק אלוה ממעל", וככתוב: "נִרְ ה' נִשְׁמַת אֲדָם", ומבחינת נשמתו הוא כאחד ממלאכי השרת, אלא שהמלאך עומד ומקדש שמו של הקב"ה במרום, והאדם נברא כדי לקדש את שמו בארץ. ואם כן, לא לפלא הוא שאנו מרהיבים עוז לומר: "נקדש את שמך בעולם כשם שמקדישים אותו בשמי מרום", שהרי השי"ת בעצמו שלחנו הנה לשם כך, ואף נטע בנו נשמה הראויה לכך. [שם עולם, חלק ב פרק י']

פעמיים בכל יום אנחנו אומרים בפתיחת הקדושה: "נקדש את שמך בעולם כשם שמקדישים אותו בשמי מרום", או: "נקדישך ונעריצך...". ולכאורה, הלא גאוה מופלגת היא זו, והרי זה דומה לאדם הלבוש בבלויי סחבות, ואומר לפני המלך שהוא ישרת לפניו כאחד מגדולי המלכות העומדים לפניו תמיד? והתשובה – בני ישראל נשלחו לעולם למטרה זו, לקדש את שם השי"ת בעולם, וככתוב: "יִקְדְּשִׁי יְהוָה בְּיָמֵי יִשְׂרָאֵל". ועוד, נשמת האדם יש בה קדושה

האנשים שהיו בסביבה התחילו לברוח מחשש לפיגוע, האוויר נהיה דחוס מהאבק והחול, אבל איציק שלנו עומד כנטוע במקומו, "הדו"ח הציל אותי" הוא צועק ללא קול

הרכב מתנוסס לתפארה דו"ח חניה. "הפסדתי את כל ההכנסה היומית", חשב לעצמו תוך כדי שהוא מנסה בקושי רב לקבל את הדין באהבה. בחנות הבאה הוא כבר היה פחות מהיר והעבודה התנהלה בעצלתיים והוא רק חיכה לרגע שישוב לביתו.

לקראת השעה אחת עשרה בצהריים הוא הגיע לחנות נוספת, ורגע לפני שחנה מעבר לכביש בחניון סמוך שבו היה רגיל להחנות את מכוניתו חשב לעצמו, הלא הדו"ח עדיין מפארת את השמשה הקדמית, נו, זה הקמע שלי מדו"ח נוסף, הפקח יחשוב שהנה קיבלתי דו"ח על חניה זו ואני יכול לחנות שוב ב"אדום לבן" צמוד לחנות ללא חשש...

את ספירת התבלינים שעל המדף הוא ספר כמונה מעות, התעניין מה שלום העובדים, קנה לעצמו דבר מה והכל בנחת, יש לי את כל היום חשב לעצמו או בעצם את היומית כבר אין לי הרהר בעוגמה, ויצא לרכבו, לפתע הוא שומע רעש נוראי, הוא מפנה את מבטו אל מעבר לכביש למקום הרעש והוא לא מאמין למראה עיניו, החניון שבו היה אמור לחנות קורס למולו כמגדל קלפים ואבניו מתגלגלות סביב משל היו אבני לגו, האנשים שהיו בסביבה התחילו לברוח מחשש לפיגוע, האוויר נהיה דחוס מהאבק והחול, אבל איציק שלנו עומד כנטוע במקומו, "הדו"ח הציל אותי" הוא צועק ללא קול, "גם זו לטובה" הוא קורא לעבר הדו"ח שנהפך בין רגע לידידו הטוב ביותר.

"איציק", שאלתי אותו לאחר שהוא מסיים את סיפורו, "איזה מעשה טוב עשית באותו יום שבזכותו ניצלת", אני מיד חושב על השכמתו לסליחות בארבע לפנות בוקר? אבל הוא אינו מחפש זכויות כדי לתלות בהן את נס הצלתו: "השם שמר עלי", הוא עונה בענווה, "ואל תשכח לכתוב לרפואת הדוד שמעון בן עישא..."

הרב אברהם פוקס

זה קרה היום בדיוק לפני שנה!

היום התחילו בני עדות המזרח לומר סליחות, ואיציק בחובוט בתוכם, וכשמתחילים כך את היום, אין זה פלא שרואים ניסים ונפלאות!

איציק הוא סוכן של חברת תבלינים, נכנס ויוצא בשערי חנויות ומרכולים, תפקידו להיכנס לחנות, לרשום איזה מוצר מתחיל להתרוקן מהמדף ומיד לצאת, ולפני שהתור בקופה המהירה מתקדם, הוא כבר בחוץ, איציק זריז והעבודה מתבצעת במהירות, אבל לאחר שיצא מן החנות יש עוד חנות ולאחריה עוד חנות ועוד חנות. הוא לא מתלונן חלילה, הוא מודה להשם בכל יום על כל הטוב שהוא מרעיף עליו, הוא גם מצליח לראות ברכה במעשה ידיו ולא פוסק להודות לה' על כל הטוב – הגשמי והרוחני, אם כי הוא מוסיף שיש מקום לעוד רוחני, וגם לגשמי אינו מתנגד... ובזמן שנותר לו, אינו יכול ללמוד הרבה, אבל ללכת לשיעור תורה הקבוע, שום פלפל חריף או פפריקה מתוקה לא יעצרו אותו. את העונג שהוא שואב מן השיעור הוא מפזר בנדיבות בביתו ועל כל היממה.

יום ראשון של סליחות, איציק מתחיל את העבודה בנסיעה לכיוון מרכז הארץ, יש לו מספר חנויות לא מבוטל להספיק והוא גם צריך לחזור מוקדם לביתו, שהרי התחילו לומר סליחות וצריך לקום לפנות בוקר. הוא מגיע לחנות הראשונה מחנה את רכבו במהירות נכנס רושם ויוצא, ממשיך לסופרמרקט הבא, שם הוא כבר לא מצליח לחנות במהירות מכיוון שהחניה מלאה עד אפס מקום. עוד סיבוב ועוד סיבוב ושום מכונית לא מראה סימנים שהיא בדרך לצאת מהחניון. אין ברירה אומר איציק לעצמו, אשאיר את הרכב בחניה המסומנת ב"אדום לבן" ואזדרז לפני שפקח החניה יגיע. אמר ועשה, אך כמובן כששב אל רכבו הספיק לראות את זנב האופנוע מתרחק ממכוניתו כשעל שמשת

"אתה יקיר, שב כאן בשורה האחרונה, אבל השאיפה שלך צריכה להיות להגיע לשם, לשורה הראשונה"

שיחה מיוחדת עם מגיד המישרים הגאון רבי שמואל חיים דומב שליט"א, על השאיפות והרגשת ההתחדשות הנחוצות לכל מבקש ה' החפץ לעסוק בתורתו ולקיים מצוותיו.

יעקב א. לוסטיגמן

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך

ידוע מה שמביא רבינו החיד"א שמביא רבי חיים ויטאל זצוק"ל, על מה שנאמר בתורה "שוטרים ושופטים תיתן לך בכל שעריך", שהכוונה היא שהאדם צריך לשים שומרים בכל השערים של גופו, בשערי השמע שהם האוזניים, שערי הראות שהם העיניים, שער הדיבור, הריח וכן הלאה. ולכן גם כתבה התורה את הציווי הזה בלשון יחיד, כי החיוב הוא לא רק על הכלל ישימו שוטרים ושופטים בכל עיר ועיר, אלא גם על היחיד ישימו שופטים ושוטרים בכל שער ושער לגוף שלו. והדברים מקבלים משנה תוקף וחיזוק במיוחד כשאנו ניצבים בתחילת חודש אלול, שזה הזמן בו צריך האדם לשים לבו ביתר שאת וביתר עוז לכל פעולותיו ומעשיו הגשמיים, אם הם על פי ההלכה ואם הם לרצונו של הבורא ברוך הוא.

**

בראש אלול התחלנו לומר "לדוד ה' אורי וישעי", ובתוך הפרק הזה אנו אומרים גם את תפילת דוד המלך ע"ה: "אחת שאלתי מאת ה', שבתי בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו".

הפסוק הזה אומר דרשני. מצד אחד מבקש דוד המלך לשבת בבית ה' כל ימי חייו בקביעות וללא הפוגה, ורגע לאחר מכן הוא בעצם מסתפק רק "לבקר בהיכלו", בביקורים קצרים או ארוכים מדי פעם. הכיצד ייתכן כדבר הזה?

ידוע בשם מרנא החפץ חיים שאמר על מה שכתוב "אחת שאלתי", שדוד המלך עבר כידוע הרבה תהפוכות בחייו. הוא היה רועה צאן, אחיו נידו אותו, לאחר מכן היה בבית שאול המלך, בהמשך נרדף על ידו, התחבא ונדד בדרכים ושוב עלה לגדולה ונהיה מלך על ישראל, אלא שאז באו עליו קשיים חדשים בדמות אבשלום בנו, מעשה אמנון, תוכחת נתן הנביא, אדוניה בן חגית ועוד ועוד. טבע העולם הוא שאנשים משתוקקים בכל פעם למשהו אחר. כשאדם רועה צאן הוא מתפלל שמלאכתו תבוא לו בקלות, כשהוא מלך הוא מבקש להצליח במלכותו ואולי גם לכבוש ארצות נוספות, כשאדם מכהן כשר צבא הוא מתפלל שיצליח במלחמותיו, וכשהוא מגדל ילדים הוא מתפלל שהם יעלו מעלה מעלה בתורה וביראה.

אבל לדוד המלך היתה בקשה אחת מרכזית שאותה הוא ביקש כל ימי חייו: לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו", כך מבאר מרנא החפץ חיים, ודבריו רק מעצימים את השאלה, הרי מדובר כאן לכאורה בשתי בקשות, פעם הוא מבקש לשבת בקביעות בבית ה', ופעם הוא מסתפק רק בביקורים לסירוגין? ועל אלו מקדים דוד המלך ואומר "אחת שאלתי", כלומר שזו בקשה אחת...

שמעתי מאחד שסיפר על רבי יעקב יחיאל וינברג, בעל ה'שרידי אש', כשהוא הגיע לסלבודקא בתור נער צעיר, הוא עבר את מבחן הקבלה לישיבה, ואז לקח אותו הסבא מסלבודקא, תפס בידו והוליך אותו למזרח של בית המדרש. הצביע לו הסבא על בחור שישב בצד ימין של קיר המזרח ואמר לו "אתה רואה יקירי, זהו עילוי שלם". לאחר מכן הצביע על הבחור שישב לצדו ואמר "זהו חצי עילוי", "ההוא שם הוא שלושת רבעי עילוי, וזה על ידו רק רבע עילוי". הסבא הסביר לו שהבחורים היותר חשובים ויותר מוצלחים עוברים קדימה לשבת על יד המזרח, ואז לקח אותו לקיר המערבי של בית המדרש, הושיב

אותו בשורה האחרונה ואמר לו: "אתה יקיר, שב כאן בשורה האחרונה, אבל השאיפה שלך צריכה להיות להגיע לשם, לשורה הראשונה".

ואז הוסיף הסבא מסלבודקא ואמר לו: "דע לך, חייל שמתגייס לצבא מתוך שאיפה להפוך לגנרל גדול ואפילו להיות הרמטכ"ל, הוא בוודאי יהיה טוראי טוב, וישרת נאמנה את הצבא ואת המלך מתפקידו כחייל זוטר. אבל אם הוא ירצה להיות טוראי טוב, ויסתפק בלהיות חייל זוטר – אני מסופק מאוד אם יצליח בכך...".

לפי דברים אלו אפשר להבין גם את דברי דוד המלך: אחת שאלתי... שבתי בבית ה' כל ימי חיי. אני רוצה לשבת בבית ה' בקביעות, וכך אזכה לפחות "לבקר בהיכלו", להיות מבקר קבוע. אבל אם אשאף להיות מבקר קבוע בבית המדרש, גם את זה לא אצליח להשיג.

זה הפשט גם בפסוק אחר שאמר דוד המלך ע"ה בפרק קי"ט בתהילים: "אז לא אבוש בהביטי אל כל מצוותיך". מתי לא אבוש? "בהביטי אל כל מצוותיך", אם היעד שלי יהיה להספיק הכל, לא אבוש גם אם אשיג פחות מכן, אבל אם לא אביט אל כל המצוות, אם לא ארצה להשיג את הכל, מי יודע אם אצליח להשיג אפילו מעט שבמעט...

כל בחור שנכנס לישיבה בתחילת זמן אלול, צריך לבוא לישיבה עם רצון ל"שבתי בבית ה' כל ימי חיי", הוא צריך לשאוף גבוה, להיות גנרל גדול, כי השאיפות לגדולות הן הבסיס ההכרחי והחיוני כדי להגיע להישגים הבסיסיים ביותר. והשאיפות הללו נכונות לא רק לבחורי ישיבה, אלא גם לאנשים בוגרים ואפילו לקשישים, שהרי בעבודת ה' אף פעם לא מאוחר מדי.

**

הגאון רבי חיים שמואלביץ, מביא בשם החסיד יעב"ץ, שהיה מגולי ספרד וחיבר ספרים רבים, אמרה נפלאה שחשובה גם היא לבחורי הישיבות ולכל אחד. כתוב בנביא שכשהיו ישראל עולים לבית ה' בירושלים, הנכנסים משער צפון היו יוצאים משער דרום והנכנסים משער דרום היו יוצאים משער צפון. ולכאורה יש להבין למה חשוב כל כך שלא יחזרו באותה הדרך ממנה נכנסו לבית המקדש.

אלא אומר החסיד יעב"ץ, שבשלוש רגלים הם באו להיראות פני ה' ולהתעלות בעבודת ה', וכשעוסקים בעבודת ה' צריך לשמור על התחדשות כל הזמן. אם העולים בית ה' יחזרו דרך אותו השער ממנו באו, הרגשת ההתחדשות תפחת, "כבר היינו כאן", הם יאמרו לעצמם, ובעבודת ה' אסור לומר "כבר היינו כאן". בעבודת ה' חייבים להיות כל הזמן עם הרגשה של התחדשות, עם התרגשות חדשה.

ומכאן הסבר נוסף לדבריו של דוד המלך עליו השלום. "שבתי בבית ה' כל ימי חיי", אבל שהישיבה הזאת בבית ה', לא תהיה ישיבה עם הרגשה של "כל ימי חיי", של דבר שאנחנו רגילים ומכירים אותו זה מכבר, אלא שבכל יום ובכל רגע תהיה תחושה של "לבקר בהיכלו", של התלהבות והתחדשות מהחידושים הנפלאים שרואות עיניו של מי שמבקר כאן פעם ראשונה.

וגם בהסבר זה יש לנו מסר חשוב מאוד לבני הישיבות ולכל מבקש ה': מי שרוצה להצליח בתורה ובעבודת ה', צריך להתחדש, להתלהב, להתרגש ולשמוח עם כל דבר חדש שהוא לומד. לא לתת לשגרה ולהרגל לשחוק אותנו ולהפוך אותנו לאדישים חלילה אל התורה ואל מצוותיה.